

пропонуємо додати у ч. 2 даної нормі цю кваліфікуючу ознаку. Отже, варто додати у ч. 2 ст. 387 таке терміносполучення: «... а також вчинення таких самих дій з корисливих мотивів, – карається...».

Таким чином, дослідивши обставини, що обтяжують покарання за злочини проти правосуддя, що вчиняються свідками, експертами, перекладачами або щодо них, ми внесли пропозиції по їх доповненню. Це, з нашої точки зору, значно вдосконалив статті 384-387 КК України і сприятиме покращенню запобігання даним злочинам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шепітько М. В. Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве показання : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 / Шепітько Михайло Валерійович. – Харків, 2011. – 246 с.
2. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та інші. За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К.: Концерн – «Видавничий дім «Ін Юре», 2013 – 1196с.
3. Ландіна А. В. Кваліфікація ввезення в Україну творі, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію, і порнографічних предметів, вчиненого службовою особою / А. В. Ландіна // Правова держава : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – Вип. 22. – С. 351–357.
4. Про оперативну-розшукову діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

Шевчук В.А.

*студент 2-го курсу юридичного факультету
Чернівецького національного університету*

імені Юрія Федьковича

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри
кримінального права і криміналістики ЧНУ*

імені Юрія Федьковича

Жаровська Г.П.

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

Зважаючи на інтеграцію України до європейської спільноти, де існують давні правові традиції дотримання прав людини, питання щодо європейських стандартів у кримінальному процесі, у якому права людини піддаються найбільшим обмеженням, вкрай актуальне.

Що ж являють європейські стандарти у сфері кримінальної юстиції? Формування загальноєвропейських стандартів із захисту прав людини та кримінальної юстиції відбувалося із урахуванням багаторічного досвіду міжнародного законодавства у цих галузях, зокрема міжнародних стандартів.

Міжнародні стандарти отримали свій розвиток і закріплення у європейських стандартах. Та процес становлення і розвиток європейських стандартів можна з'ясувати лише на підставі аналізу становлення і розвитку міжнародних стандартів у цілому.

Однак, на сьогодні фактично немає жодного міжнародного документа, який би був ратифікований всіма державами світової спільноти. Тому сам по собі термін «загальновизнаність» є умовною категорією. Разом з тим, безсумнівно, що існує також низка авторитетних документів, положень яких прагнуть дотримуватися більшість держав.

Наприкінці ХІХ ст. міжнародна спільнота здійснила перші кроки до створення міжнародних кримінальних судів. Разом із Гаазькою міжнародною конвенцією миру, представники найбільших націй спробували узгодити закони війни та ввести обмеження на використання високотехнологічної зброї. Після Першої світової війни та після ще більш тяжких злочинів, вчинених під час Другої світової війни, пріоритетним завданням стало переслідування осіб, відповідальних за злочини, які вважаються настільки серйозними, що їх необхідно назвати «злочинами проти людства».

Заради дотримання основних принципів демократичної цивілізації, злочинці не можуть бути страчені на площах або відправлені в табори. Натомість із ними поводяться саме як зі злочинцями, регулярно здійснюючи судовий розгляд, з присутністю права на захист і презумпції невинуватості. У цьому відношенні важливим моментом в історії права став Нюрнберзький процес, після якого були підписані договори, що й привели до розробки Римського статуту [1].

А.Г. Кибальник, звертаючись до історії формування системи принципів міжнародного кримінального права, вказує, що вперше спроба документального оформлення таких принципів була зроблена в доповіді Комісії з міжнародного права ООН «Принципи міжнародного права, визнані Статутом Нюрнберзького трибуналу і такі, що знайшли вираження в рішенні цього трибуналу» (1950 р.) [2, с.238].

Серед основних принципів, які було віднесено до міжнародного кримінального права в цьому джерелі, можна виділити такі:

1) караність особи, що вчинила будь-яке діяння, що визнане злочином у міжнародному праві; можна стверджувати, що даний принцип перегукується із положенням про невідворотність кримінальної відповідальності, тобто якщо особа вчинила злочин і її вину доведено, то остання повинна зазнати певних обмежень у вигляді кримінальної відповідальності;

2) якщо держава у національному праві не встановлює злочинності і караності діяння, що визнається злочином за міжнародним правом, цей факт не звільняє винувату особу від відповідальності за міжнародним правом;

3) не може розцінюватися як підстава для звільнення від відповідальності за вчинення злочину за міжнародним правом посилення особи на державний статус або посадове становище; даний принцип можна ототожнити із принципом рівності перед законом, тобто особа не може уникнути відповідальності, посилаючись на своє керівне становище;

4) виконання наказу свого уряду або начальника не звільняє особу від відповідальності за міжнародним правом, якщо свідомий вибір був фактично для

нього можливий (наявність так званого *mens rea*); фактично це доводить, що ніхто не зобов'язаний виконувати явно злочинні накази;

5) співучасть у вчиненні злочину проти миру, воєнного злочину або злочину проти людяності визнається міжнародно-правовим злочином [2, с. 239].

17 липня 1998 року був прийнятий Римський статут шляхом голосування 120-ти держав, 7 висловилися проти, 21-на утрималась. Римський статут являє собою результат багаторазових спроб створення постійно діючого Міжнародного кримінального Суду.

Варто зазначити, що попередники Римського статуту (статути трибуналів *ad hoc*) містили лише фрагментарні правові положення, натомість у Статуті Міжнародного кримінального суду було сформовано “загальні принципи кримінального права” [3, с. 23].

Фактично, можна зазначити, що дані принципи віддзеркалюють сучасні європейські стандарти функціонування кримінальної юстиції. Зокрема, серед таких варто виділяти:

1) принцип справедливої кримінальної відповідальності, який відповідно до ст. 20 Римського статуту зазначає, що особа не може бути притягнутою до одного й того ж виду відповідальності за одне й те ж саме діяння більше одного разу. У контексті міжнародного кримінального права його значення дещо конкретизується. Так, не може бути притягнута до відповідальності міжнародним кримінальним судом особа, якщо її діяння вже було предметом розгляду національного чи міжнародного суду. Це правило дійсне як для випадків, коли особу було визнано винуватою у вчиненні злочину і вона відбула покарання, так і для випадків, коли щодо особи було постановлено виправдувальний вирок, або провадження було припинене з інших реабілітуючих підстав [4];

2) принцип обґрунтованості кримінальної відповідальності (ст. 22, 23, 24, 29, 30 Римського статуту) Відповідно до цих положень особа не підлягає кримінальній відповідальності за Римським статутом перед Міжнародним кримінальним судом, якщо її діяння у момент вчинення не містить у собі складу злочину, що підпадає під юрисдикцію Суду. Застосування положень Римського статуту за аналогією не допускається. У разі, якщо положення Статуту можна трактувати двозначно, вони тлумачаться на користь обвинуваченої особи, а якщо положення було змінено – застосовуються ті, що є більш сприятливими для обвинуваченої особи [4];

3) презумпція невинуватості. Даний принцип стверджує, що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину, доки її вина не буде доведена у судовому порядку. Більше того підозрюваний не зобов'язаний доводити свою невинуватість. А суд повинен довести винність даної особи у вчиненні злочину. Даний принцип закріплений в Загальній декларації прав людини, а саме в ст. 11 [5].

Отже, в результаті проведеного дослідження, можна зробити висновок, що Європейські стандарти функціонування органів кримінальної юстиції – це основні начала, керівні принципи, які закріплені на нормативному рівні та якими керуються у своїй діяльності міжнародні органи кримінальної юстиції.

Проаналізувавши положення Римського статуту та Загальної декларації прав людини, ми виділили основні стандарти у діяльності органів кримінальної юстиції,

а саме: принцип справедливої кримінальної відповідальності, принцип обґрунтованості та презумпція невинуватості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Римський статут Міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Кибальник А. Г. Современное международное уголовное право: понятие, задачи и принципы / Под науч. ред. д.ю.н. А.В. Наумова / А.Г. Кибальник. – СПб. : Издательство “Юридический центр Пресс”, 2003. – 252 с.
3. Богуш Г. Международный уголовный суд и проблемы становления международного уголовного правосудия / Г. Богуш // Международный уголовный суд: проблемы, дискуссии, поиск решений / под ред. Г.И.Богуша, Е. Н. Трикоз. – М. : Европейская Комиссия, 2008. – 792 с.
4. Римський статут міжнародного кримінального суду: Міжнародний документ від 17.07.1998 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_588/page
5. Загальна декларація прав людини прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015

